

۲۰۱۴-۱۰-۲۲

صالحه واهب واصل^۱ و قیس کبیر^۲

تفاوت زبان های هم‌ریشه در حیطه جغرافیایی خاص از دیدگاه تکنالوجی

قسمیکه همه میدانیم ریشه یا تهداب، اساس چیزی را گویند که مانند یک پایه محکم می‌توان روی آن استوار ایستاد، آبادی کرد، شاخ و پنجه کشید، انکشاف و نشو نما نمود و... ریشه‌ها همیشه به جای شان مستحکم باقی میمانند اما؛ نشو نمای ساقه و شاخ و برگ و یا آبادی روی آنها، ادامه پیدا کرده توقف نمی‌کند. فضا برای انکشاف و توسعه در هر عرصه‌ای که باشد همیشه باز و وسیع است. مبرهن است که زبان‌ها هم مشتق از یک ریشه زبانی میباشند و موارد استفاده آنها در محیط‌های مختلف متفاوت بوده، ترکیبات پدیده‌های محیطی، کلتوری، مذهبی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در انکشاف و فورم‌سازی آن نقش به‌سزای را بازی نموده، فوق‌العاده اثر گذار است. دو زبان با وجودیکه مقطع‌هایی از یک ریشه باشند به اساس استدلال دانشمندان جناب فارانی "زبان تنها گفتار نیست، بلکه عصاره فرهنگی با تعلقات محیطی و جزئیات اجتماعی است". "...زمانیکه جزئیات و خصیصه‌ها با هم فرق کنند در آنزمان نمیشود که بخشی از زبانی را که در محیط بیگانه تحت جبر جغرافیایی و فرهنگی بخصوص، رشد کرده است، بتوان با زبانی که در محیط بیگانه تحت جبر جغرافیایی و فرهنگی خاص دیگر رشد کرده باشد، یکسان دانست."

زبان از تداوم روابط و ضوابط اجتماعی، فورم می‌گیرد و انکشاف آن وابستگی به شرایط مدنی و اقتصادی یک مملکت می‌داشته باشد. چرا؟

هر قدر یک مملکت پیشرفته‌تر و روابط در محیط جغرافیایی آن گسترده و وسیع باشد، به همان اندازه دامنه انکشاف زبان در آن گسترده‌تر و فراخ‌تر بوده نشو نمای زبان سریعتر و وسیعتر می‌گردد. دلیل این گستردگی زبان همانا اساس میتود و امگیری کلمات، از زبان‌های خارجی و بیگانه و سرعت انکشاف تکنالوجی اطلاعات جمعی با امکانات دست‌داشته در همان مملکت می‌باشد که رشد و توسعه زبان از آن متأثر است.

یک زبان میتواند در فورم ریشوی اش در چندین مملکت صحبت شود ولی فورم مکالموی، لغوی و لهجوی آن در هر مملکت متفاوت بوده، بعضاً فرق فاحشی در بین دو زبان هم‌ریشه در دو کشور مختلف به وضاحت قابل مشاهده است. خصوصاً این تفاوت بین دری افغانستان و فارسی ایران، بعد از آغاز استعمال «ی» اضافی به جای همزه «ه» و استعمال «ن» به جای تنوین در روش نوشتاری جدید ایرانی‌ها قابل غور است. همچنان پروژه حذف کلمات و اصطلاحات عربی به منظور پاک‌سازی و خالص‌ساختن زبان فارسی، به خوبی مشهود است.

پروژه منکره در فوق در مضمک و فاقد منطق بودنش به این میماند که کسی بخواهد برای خالص‌ساختن آب H₂O که از دو اتوم گاز هایدروجن H₂ و یک اتوم گاز اکسیجن O ترکیب یافته است، و ما بخواهیم برای خالص‌ساختن آب یک اتوم اکسیجن آنرا دور بسازیم. در نتیجه آب به مثابه یک مایع، کاملاً از بین میرود و تنها گاز هایدروجن باقی می‌ماند. افغان‌های مقلد نه تنها از این شیوه ناپاکار پان ایرانیست‌ها با تحریر و تلفظ لغات و اصطلاحات خود ساخته یا به اصطلاح خودشان «من درآوردی» پیروی نموده، بلکه راه مضمک پاک‌سازی زبان از کلمات جامع و معتبر عربی با اصطلاحات و کلمات وارد شده از ایران تعقیب می‌نمایند و بر علاوه با جهان‌تعصب، زبان زیبا و اصیل دری خود ما را می‌خواهند از کلمات و اصطلاحات زیبای پشتو که از قرون متمادی با دری عجین شده است جدا سازند.

چنانچه جناب مسعود فارانی در یکی از نوشته‌هایش در ارتباط با زبان مینویسد "دقت کنید که زبان تاجیکی و فارسی چه در اصطلاحات و چه در کلمات و چه در گفتار از زبان محوری "دری" خارج شده‌اند. ازینرو جدا بودن آنها از همدیگر کاملاً مشهود و عیان می‌باشد. زبان تنها گفتار نیست بلکه عصاره‌های فرهنگی، با تعلقات محیطی و جزئیات اجتماعی و حتی کلمات و جملات در تحت شرایط یاد شده تداعی‌خاطرات را نیز در بر دارد که در محیط دیگر بکلی همسانی و همخوانی نداشته، بیگانه می‌باشد، ازینرو قادر به تداعی کن‌خاطرات نمی‌باشد. زمانیکه جزئیات و خصیصه‌ها باهم فرق کنند در آن صورت نمیشود که بخشی از زبانی را که در محیط بیگانه

تحت جبر جغرافیایی و فرهنگی بخصوص، رشد کرده است بتوان با زبانی که در محیط بیگانه تحت جبر جغرافیایی و فرهنگی خاص و جداگانه دیگر رشد کرده باشد یکسان دانست".

مثال های فوق العاده زیادی درین ارتباط موجود است که برای جلوگیری از مطول شدن موضوع فقط سه الی چهار مثالی را ارائه میداریم که برای هموطنان و همزبانان ما قابل لمس است. باز هم مثالی از محترم مسعود فارانی: "این تفاوت تنها در لهجه نبوده بلکه در محتوا و متن زبان دخیل میباشد. بطور نمونه در تاجکستان معمول است که «خوردی ایستاده، مرده ایستاده، و رفته ایستاده» و در ایران معمول است «دارد می خورد، دارد می میرد، و دارد می رود» و در افغانستان معمول است «در حال خوردن است، در حال مردن است و در حال رفتن است» از همین قبیل تفاوت های اساسی در هر سه زبان باعث شده که زبان ها مستقلانه بدون همسانی و مشابه بودن در مناطق شان رشد کنند و از هم دیگر جدا شوند."

در حال حاضر زبان ما افغانها تحت انحصار شدید مطبوعاتی و تهاجم گزنده و خزنده کشور همسایه ایران قرار دارد که ما را به داشتن یک حالت دفاعیه واداشته است. روند های جاری موجود در ایران آنقدر مغرضانه و پر مصرف تنظیم گردیده و آنچنان زیرکانه روی آن کار صورت میگیرد و با چشم سر مشاهده میکنیم که تحمیل سلیقوی شان (لهجوی، گفتاری و نوشتاری) روز تا روز بیشتر میگردد. و برای از صحنه بیرون ساختن زبان دری این تغییرات و تفاوت ها را به کمک یک تعداد اشخاص نا آگاه و بیخبر از عمق موضوع در کشور ما و از طریق میدیای خود ما بالای ملت ما تحمیل می نمایند. تا دروغ های شاخدار و غیر قابل قبول شان را که مبدل ساختن زبان دری با صد ها فریب و کذب به غلط مشهور «فارسی» به جای «پارتی» است و پلانهای وسیع تجاوزگرانه شان را زیر سایه چتر تمدن به نام انکشاف و پیشرفت بر کرسی عمل بنشانند. البته جای بسی تأسف است که این عمل با همکاری مستخدمین افغانی خریداری شده ایران صورت میگیرد. یعنی مار از آستین خود ما و تیشه پای ما از ریشه خود ماست.

به تأیید از گفته های محترم فارانی، چون زبان ها در محیط های مختلف انکشاف و نشو نما می نمایند با آنکه اکثراً دارای ریشه های مشترک هستند، ادغام زبان ها در تکنالوجی اطلاعاتی به شکل جداگانه صورت می گیرد. مثلاً زبان جرمنی که در (سویس، اتریش، جرمنی، لیشتین اشتاین و لوکزامبورگ) با آن مکالمه صورت میگیرد، برای هر مملکت به صورت جداگانه داخل سیستم های مدرن تکنالوجی اطلاعاتی میشود. که ما برای مثال، کشور سویس را انتخاب نمودیم چون دارای شباهت های زیادی با کشور زیبای افغانستان است. ورنه در زبان های انگلیسی، فرانسوی و عربی هم به همین شکل میباشد.

شباهت های که سویس با افغانستان دارد مانند:

- چند زبان رسمی و ملی (جرمنی، فرانسوی، ایتالی و رتورومانیش) که هر کدام مانند زبان های مختلف ما بالای یکدیگر شان اثر گزار هستند.
- داشتن اقوام مختلف با همزیستی صلح آمیز
- مملکت کوهستانی
- از نظر حدود اربعه و نفوس دارای همسایگان بزرگتر از خودش.

ملت سویس توانسته است که برایشان یک مملکت نمونه در اروپا بسازند. چنان از غرور ملی برخوردارند که به کس حتی چانس مداخله در امور ملی خود را نمی دهند. سالانه ده ها هزار آلمانی برای سیکی زدن، کوه نوردی، تجارت و دلایل دیگر به آنجا سفر میکنند، برای سهولت زبانی کتابها و قاموس ها آماده کرده اند تا آلمانی ها به آسانی مشکلات زبانی خویش را رفع نمایند. برای وضاحت موضوع به لینک های ذیل مراجعه فرمائید.

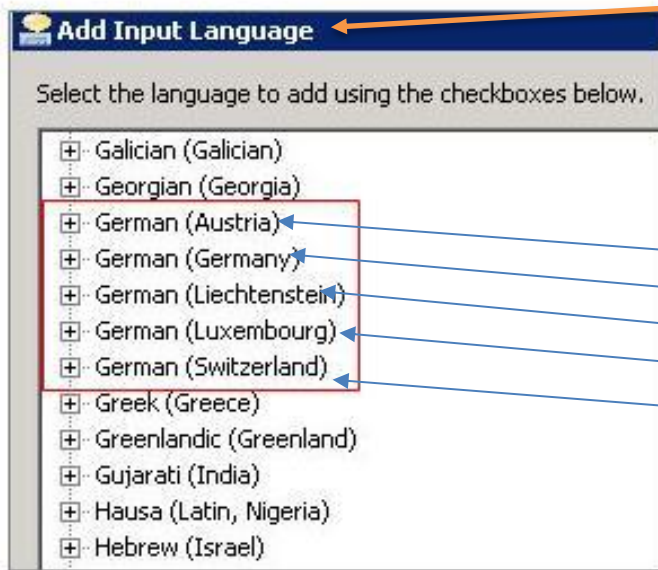
Schweizerdeutsch Deutsch Wörterbuch: http://www.pauker.at/pauker/DE_DE/SC/wb/

Wörterbuch Schweizerdeutsch – Deutsch: http://www.schwiiz.eu/schweiz_woerterbuch.php

د پانو شمیره: له ۲ تر ۷

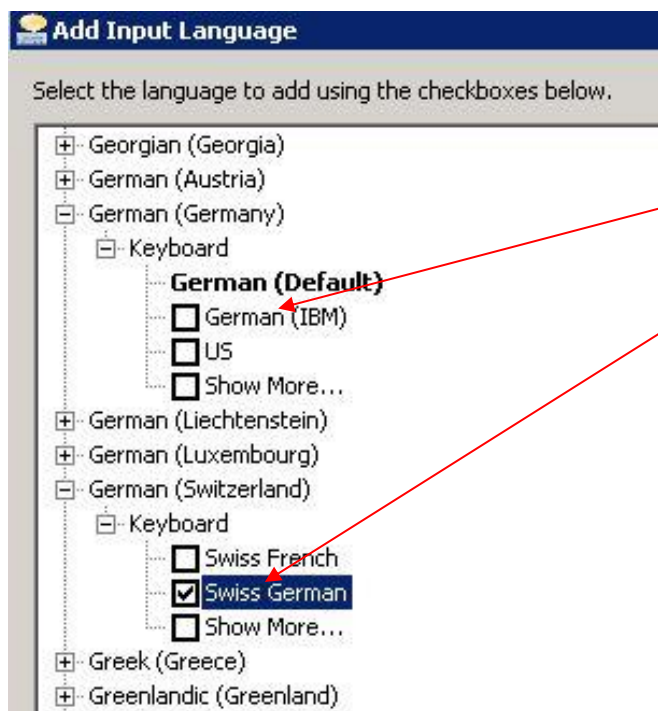
افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولئ

در عکس ذیل به وضاحت مشاهده
 میتوانیم که انتخاب "زبان ورودی یا
 دخول" جرمنی برای هر مملکت بطور
 جداگانه در آپریٹینگ سیستم میکروسافت
 شامل گردیده است.
 مثلاً: زبان

- جرمنی اتریش
- جرمنی جرمنی
- جرمنی لیشتن اشتاین
- جرمنی لوکزامبورگ
- جرمنی سویس

درین عکس می بینیم که بعد از انتخاب زبان
 مملکت مربوطه همچنان انتخاب دیگری داده
 میشود برای کیبورد همان زبان. که کیبورد
 مربوط زبان در یک کشور یک جزء زبان
 دخول یا ورودی (input language) همان
 کشور است.

د پانو شمیره: له ۳ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
 یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

حالا میپردازیم به نشان دادن تفاوت های کیبورد های دو کشور مختلف که ریشه زبانی شان یکی است.

کیبورد جرمنی (سوئیس)

شما به وضاحت می بینید که علامات خیره تر بالای علامات روشنتر در هر دو کیبورد متفاوت است. شما می توانید که علامات بالایی اعداد را در کیبورد های یک و دو مشاهده نموده تفاوت ها را نظر اندازی فرمائید.

کیبورد جرمنی (آلمان)

با تأسف زبان های ملی ما که تا امروز در آپریتنگ سیستم ها عقیم مانده از برکت بی مسؤولیتی دولت افغانستان است. اگر شما خوانندگان گرامی نظر کوتاهی بر دو عکس ذیل اندازید و شرح کناری آنرا مطالعه فرمائید میدانید که (از جانب دست اندکاران ادبی و فرهنگی و مسؤولین مربوط خود ما چقدر در حق زبان ما جفا شده است)

دلایل عقیم بودن زبان های ملی افغانستان چی ها بوده میتواند:

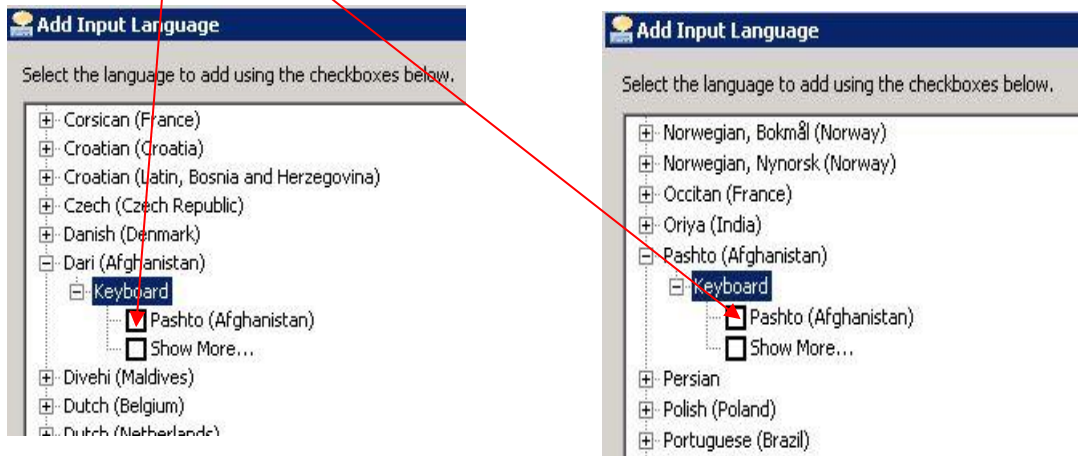
پشتو: با وجود داشتن کیبورد الفبای زبان پشتو، در بخش دیسپلی لنگویج عقیم است زیرا ما نمی توانیم کمپیوتر خود را از انگلیسی یا فرانسوی یا آلمانی و غیره به پشتو سوچ کنیم.

دري: نداشتن کیبورد دری در (input language) و جهد و کوشش برای فارسی سازی (display language) دیسپلی لنگویج) در آفیس اپلیکشن ها و آپریتنگ سیستم های کمپیوتری.

د پانو شمیره: له ۴ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ

در دو شکل ذیل به خوبی مشاهده می‌توانید که ما هنگام انتخاب کیبورد دری افغانستان تنها (کیبورد) پشتو را در دسترس داریم، اما برای زبان دری مجبور هستیم کیبورد فارسی ایران را انتخاب کنیم زیرا برای دری ما فعلاً کیبوردی وجود ندارد.

اینهم کیبورد فارسی ایران با واحد پولی ایران «ریال» که ما درین کیبورد نمی‌توانیم واحد پولی خود «افغانی» را بیابیم.

که ما درین کیبورد نمی‌توانیم واحد پولی خود «افغانی» را بیابیم.

یکی از ابعاد سه گانه شئونیزم ایران، برتری جوئی زبان میباشد. برای رسیدن به این مقصد آنها در پهلوی تهاجم فرهنگی از طریق رسانه های جمعی مثل (اخبار، رادیو، تلویزیون...) به شدت کوشش میکنند تا لسان فارسی ایران به حیث زبان تکنالوجی اطلاعاتی در سطح منطقه قبولانده شود و برای این هدف از شیوه ها و طرُق ذیل استفاده صورت میگیرد:

۱. بیرون ساختن زبان پشتو از پروگرام محلی سازی مایکروسافت "Local Language Program, LLP" طوریکه در بالا تذکر یافت لسان دیسپلی پشتو شامل نسخه های جدید آپریتنگ سیستم ها و مایکروسافت آفس قابل دسترسی نمی باشد، در صورتیکه در نسخه های آینده هم وضعیت به همین منوال به پیش برود، پروژه لغو محلی سازی لسان پشتو از طرف مایکروسافت عملی خواهد شد.

۲. داخل نمودن اصطلاحات و کلمات نامأنوس فارسی ایران در دیتابیس دری که بدین ترتیب دیگر دلیلی برای موجودیت لسان دری در پهلوی لسان فارسی وجود نداشته باشد.

د پانو شمیره: له ۵ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

۳. ترجمه رهنما ها به زبان فارسی ایران و انکشاف پروگرام ها برای کنترل اغلاط انشائی، املائی، گرامری، لهجوی و شناسائی صدا و بیان.

فعالیت های مذکور بصورت قطع مخالف منافع علیای افغانستان بوده که باید با استفاده از تمام وسایل ممکن جلو آن در زودترین فرصت گرفته شود. در غیر آن در آینده نزدیک نسلی خواهیم داشت دستنگر و وابسته به فرهنگ ایران.

پروژه ملی پروگرام محلی سازی میکروسافت "Local Language Program, LLP" نظر به ملحوظاتی در دستان کسانی افتاده که در خدمت شئونیزم زبانی ایران قرار دارند، از یکطرف عمداً دیتابیس پشتو را اغماض نموده اند و از جانب دیگر در دیتابیس زبان دری از اصطلاحات نامأنوس و نا مفهوم فارسی ایران استفاده شده است. این وظیفه همه افغان های داخل و خارج کشور است که بالای مسؤولین دولت افغانستان فشار لازم و همه جانبه وارد نمایند تا عملاً دست بکار شده و این خلاء ملی را از اختیار اشخاص غیر ملی گرفته و به اهل کار بسپارند تا توجه جدی بر آن مبذول دارند.

پیشنهادات: از نظر قاصر ما اگر پیشنهادات به طریق زیر صورت گیرد نتیجه مطلوب بدست خواهد آمد.

۱. ایجاد یک گروه کاری مسؤول و اهل کار اعم از زبان شناسان ملی، تکنیکران کمپیوتر ساینس توسط دولت بر سر اقتدار.
۲. استندرد سازی زبان های ملی که از یک جهت جوابگوی چلنج های تکنالوجی مدرن باشد و از طرف دیگر سد تهاجم زبانی همسایگان گردد.
۳. انکشاف کیبورد دری با اضافه نمودن دو سه حرف کثیر الاستفاده زبان پشتو در زبان دری مانند (خ، غ، بن) بخاطر سوچ نکردن کیبورد از دری به پشتو برای آسانی کار. قابل یاددهانیست که این پیشنهاد خردمندانه از جانب پوهندوی شیما غفوری صورت گرفته است.
۴. جاگزینی لغات زیبای دری در دیتابیس دیسپلی لنگویچ به جای کلمات نا مأنوس فارسی ایران.
۵. ادغام دیسپلی لنگویچ لسان پشتو در آپریتنگ سیستم ها و آپلیکیشن های آفیس.
۶. ادغام زبان های ملی ما در آپریتنگ سیستم های اپل (Apple)، لینوکس (Linux)، سمارت فون ها (Smartphone) و پی سی تابلت ها (PC tablet).
۷. انکشاف تکنولوژی "نیشته به گفتار"
۸. انکشاف تکنولوژی "گفتار به نیشته"
۹. و ...

^۱ مؤلف نوشته با تحصیلات مافوق لیسانس در رشته تجارت و مارکیتنگ، بعد از اخذ دیپلوم نرسنگی در هالند منحصیث کدر نرس در کشور هالند ایفای وظیفه میکند. علاوه بر عضویت اداری شرکت او فونڈیشن، رئیسه کمسیون زنان در اتحادیه مهاجرین افغانها بوده، یکی از اعضای هیئت مدیره افغان جرمن آنلاین میباشد. خانم واصل علاوه بر شاعر بودنش، دیزاینر و نقاش بوده و تا کنون دارنده ۱۴ اثر ادبی است.

^۲ مؤلف نوشته در پوهنتون-KIT "انستیتوت کارلسرو برای تکنولوژی" در رشته الکتروتخنیک تحصیل کرده و اکنون به حیث دیپلوم انجنیر در کمپنی زیمنس Siemens AG در امور سیستم های اتومیشن Automation Systems کار می کند. او همزمان انجنیر سیستم های میکروسافت MCSE بوده و «عضویت شبکه انکشافی MSDN» آن را دارد. نویسنده وظیفه یک تن از متصدیان پورتال افغان جرمن آنلاین را نیز عهده دار می باشد.

د پانو شمیره: له ۶ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولی

د پاڼو شميره: له ۷ تر ۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليكني د ليكنيزي بني پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په خير و لولئ